

09.08.2019 ~ 3742/6/99-99-14-05-01-15/1711

Податкова консультація

Державна фіскальна служба України розглянула звернення Товариства щодо надання податкової консультації з питань застосування реєстраторів розрахункових операцій (далі – РРО) при здійсненні операцій з приймання готівки для подальшого переказу та в порядку статті 52 Податкового кодексу України (далі – Кодекс) повідомляє.

Відповідно до звернення Товариство є небанківською фінансовою установою та здійснює діяльність з приймання готівки для подальшого переказу, у тому числі з використанням електронних грошей.

Чи є перелік операцій, що міститься в Переліку № 73, вичерпним переліком тих банківських операцій, про які йдеться у пункті 2 статті 9 Закону № 265?

Чи зобов'язана небанківська фінансова установа, що в якості учасника платіжної системи та на підставі ліцензії на переказ коштів без відкриття рахунків, наданої Національним банком України, здійснює у своїх касах розрахунки з користувачами при виконанні нею банківських операцій, а саме – при здійсненні операцій з приймання готівки для подальшого її переказу без використання програмно-технічних комплексів самообслуговування (далі – ПТКС), застосовувати РРО або розрахункові книжки?

Чи є перелік операцій з використанням електронних грошей, що міститься в Переліку № 73, прикладом банківських операцій, про які йдеться у пункті 2 статті 9 Закону № 265?

Правовідносини у сфері застосування РРО регулюються Кодексом та Законом України від 06 липня 1995 року № 265/95-ВР «Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг» (далі – Закон № 265).

Законом № 265 визначено правові засади застосування РРО у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг. Дія його поширюється на усіх суб'єктів господарювання, їх господарські одиниці та представників (уповноважених осіб) суб'єктів господарювання, які здійснюють розрахункові операції у готівковій та/або безготівковій формі.

Встановлення норм щодо незастосування РРО у інших законах, крім Податкового кодексу України, не допускається.

Відповідно до статті 2 Закону № 265 розрахункова операція – приймання від покупця готівкових коштів, платіжних карток, платіжних чеків, жетонів тощо за місцем реалізації товарів (послуг), видача готівкових коштів за повернутий покупцем товар (ненадану послугу), а у разі застосування банківської платіжної картки – оформлення відповідного розрахункового документа щодо оплати в безготівковій формі товару (послуги) банком покупця або, у разі повернення товару (відмови від послуги), оформлення розрахункових документів щодо перерахування коштів у банк покупця.

Місце проведення розрахунків – місце, де здійснюються розрахунки із покупцем за продані товари (надані послуги) та зберігаються отримані за реалізовані товари (надані послуги) готівкові кошти, а також місце отримання покупцем попередньо оплачених товарів (послуг) із застосуванням платіжних карток, платіжних чеків, жетонів тощо (стаття 2 Закону № 265).

Згідно з пунктом 2 статті 3 Закону №265 суб'єкти господарювання, які здійснюють розрахункові операції в готівковій та/або безготівковій формі, зобов'язані видавати особі, яка отримує або повертає товар, отримує послугу або відмовляється від неї, включаючи ті, замовлення або оплата яких здійснюється з використанням мережі Інтернет, при отриманні товарів (послуг) в обов'язковому порядку розрахунковий документ встановленої форми на повну суму проведеної операції.

Разом з тим пунктом 2 статті 9 Закону № 265 визначено, що РРО та розрахункові книжки не застосовуються, зокрема, при виконанні банківських операцій, крім операцій комерційних агентів банків та небанківських фінансових установ з приймання готівки для подальшого її переказу з використанням ПТКС.

Також застосування РРО є не обов'язковим у разі здійснення розрахунків виключно у безготівковій формі (шляхом переказу коштів із розрахункового рахунку на розрахунковий рахунок через установу банку).

Отже, наразі чинним законодавством чітко врегульовано обов'язок небанківських фінансових установ застосовувати РРО при здійсненні операцій з приймання готівки для подальшого переказу за допомогою ПТКС.

Разом з цим, згідно з пунктом 1 Постанови Національного банку України від 12.02.2013 № 42 «Про врегулювання питань щодо приймання готівки для подальшого її переказу», зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 06.03.2013 за № 372/22904, операції з приймання готівки в гривнях для подальшого її переказу за допомогою платіжних пристроїв та через пункти приймання готівки (робоче місце працівника, облаштоване технічним пристроєм із відповідним програмним забезпеченням, який дає змогу працівникові сформувати електронний документ на переказ готівки на підставі відповідного паперового документа та забезпечує оброблення і передавання інформації до банку/платіжної організації платіжної системи в режимі реального часу) здійснюються виключно: банки, комерційні агенти банків-юридичні особи, які уклали агентські договори з банками, небанківські фінансові установи, які відповідно до законодавства України отримали ліцензію відповідного органу на переказ коштів і є платіжними організаціями та/або учасниками платіжної системи та здійснюють свою діяльність відповідно до узгоджених Національним банком України правил платіжної системи.

Таким чином, якщо операції з приймання готівки для подальшого її переказу здійснюються небанківською фінансовою установою за допомогою зареєстрованої належним чином платіжної системи через пункти приймання готівки (робоче місце працівника, облаштоване технічним пристроєм із відповідним програмним забезпеченням, який дає змогу працівникові сформувати електронний документ на переказ готівки на підставі відповідного паперового документа та забезпечує

оброблення і передавання інформації до банку/платіжної організації платіжної системи в режимі реального часу), в цьому випадку РРО можна не застосовувати.

При цьому статтею 17 Закону України від 05 квітня 2001 року № 2346-III «Про платіжні системи та переказ коштів в Україні» визначено, що форми документів на переказ, що використовуються в платіжних системах для ініціювання переказу, установлюються правилами платіжних систем.

Разом з цим, суб'єкт господарювання може на добровільних засадах зареєструвати та використовувати у господарській діяльності РРО незалежно від сфери провадження такої діяльності.

Водночас для отримання консультації з питань 1 та 3 щодо вичерпного переліку банківських операцій та віднесення операцій з електронними грошима до банківських операцій пропонуємо звернутися до Національного банку України, який згідно із Законом України «Про Національний банк України» є органом, що визначає та проводить грошово-кредитну політику.

Згідно з пунктом 52.2 статті 52 Кодексу індивідуальна податкова консультація має індивідуальний характер і може використовуватися виключно платником податків, якому надано таку консультацію.